

Schmidt Máriának igaza van!

2025 szeptember 27. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

A sztálinizmus sajnos még mindig velünk él a tudomány világában.

Néhány hete nagy vihart kavart Schmidt Mária kijelentése, hogy az MTA sztálinista intézmény. Jelen írásban történészként ezen állítás helytállóságát próbálom meg történeti id?távtlatba helyezve megvizsgálni. Kiindulási

pontként leszögezve, hogy véleményem szerint élesen el kell határolni egymástól az Akadémia természettudományi részét a társadalomtudományi résztől.

Míg a természettudományi területeken szigorú, objektív és a világ minden pontján egységes szabályok érvényesülnek, addig a társadalomtudományok erősen kitettek a mindenkorai politikai hatalom ideológiai befolyásának.

Jelen írás csak az MTA társadalomtudományi területével foglalkozik.

1945-ben a Vörös Hadsereg megszállta és kirabolta Magyarországot. A szovjet szuronyok árnyékában a magyar kommunisták, élükön Sztálin legjobb magyar tanítványával, Rákosi Mátyással a következő három évben totális diktatúrát építettek ki. Az élet minden területét elfoglalták és uralmuk alá hajtották. Ez a sorsot a Magyar Tudományos Akadémia sem kerülhette el.

Az 1949. évi XXVII. törvénycikk szovjet típusú akadémiai alakította át az MTA-t. Rákosiék számos kiváló teljesítményt nyújtó akadémikust eltávolítottak, kizártak, és a helyükre saját, jóval szerényebb tudományos teljesítményt nyújtó elvtársaik közül neveztek ki újakat.

Az ideológiai alapon működő kontraszelekció mértékét jól mutatja, hogy azt a Nagy Imrét nevezték ki akadémikusnak, akinek legmagasabb magyarországi iskolai végzettsége egy lakatossegédi oklevél volt. Így működött a szelekció az 1950-es években a sztálinista MTA-n. A magyar kommunisták az átszervezés során szovjet mintára átalakították a tudományos fokozatszerzési rendszert, és bevezették az ott használt „kandidátus” és a „tudomány doktora” fokozatokat. Akadémikus pedig csak az lehetett, aki megkapta a tudomány doktora címet.

A Rákosi-diktatúrát 1956-ban felváltó Kádár-diktatúrában továbbra is a kommunista párt uralta az akadémiai világot (is). A személyi folytonosság is kimutatható. 1957-ben az az Erdei Ferenc foglalta el a MTA főtitkári székét, akinek titkos kommunistaként az 1940-es években jelentős szerepe volt a Rákosi-diktatúra kiépítésében. Kádár bizalmát meghálálta, 1959-től kezdve aktív szerepet játszott a vidék kollektivizálásában is.

Jellemző a baloldali véleménydiktatúrára, hogy az MTA falai között még napjainkban is kiváló szociológusként emlékeznek Erdei Ferencre, pedig sokkal inkább helyesebb lenne a Rákosi- és Kádár-diktatúra egyik építőjeként emlékezni rá. Mi más ez, mint a velünk élő sztálinizmus?

Az 1960-as években az MTA és az egyetemek keretei között a társadalomtudományok terén még vígan tombolt a vulgármarxizmus. Az 1970-es évek elején a szegedi egyetemen a sztálinista Karácsonyi Béla az Árpád-kor történetének oktatása során tömény marxizmussal mérgezhette a következő történelemtanár-generáció lelkét, sőt még az 1980-as évek közepén-végén is taníthatt. Arra pedig, hogy az MTA falai közé ne kerüljön nemzeti-polgári-konzervatív társadalomtudós, ott volt a káderhatásköri lista. Ami azt jelentette, hogy csak az lehetett akadémikus, akire az MSZMP rámondta az igent.

Azt, hogy a párt és az MTA összefonódása milyen erős volt, jól mutatja, hogy az MTA rendszerváltás előtti utolsó elnöke 1985 és 1990 között az a Berend T. Iván, aki egyben az MSZMP Központi Bizottságának tagja is volt. Tegyük fel a költői kérdést: vajon Berend elvtárs vezetői ciklusában hány nemzeti-polgári-konzervatív társadalomtudós válhatott akadémikussá?

Úgy gondolom, a fentiek alapján bátran leszögezhetjük, hogy 1990-ig az MTA társadalomtudományi része mind személyi összetételében, mind ideológiai szempontból tagadhatatlanul sztálinista, de minimum kommunista volt. Joggal merül fel a kérdés: mi történt 1990-ben a tudomány világában? A jobboldali elfogultsággal nem vádolható Romsics Ignác rendszerváltással foglalkozó könyvében így értékelte a teljes rendszerváltást: „senkinek egy haja szála sem görbült”. Ez az értékelés különösen igaz az MTA világában. Egyetlen akadémikust sem számoltattak el. Gyorsan leszögezzük, hogy

nem valamiféle boszorkányüldözésre gondolunk. De azért legalább azt meg kellett volna kérdezni: „Nem szégyelled magad, hogy kiszolgáltad a Kádár-diktatúrát?” Mindössze annyi történt, hogy az egykori elvtársak 1995-ben a szovjet „tudományok doktora” fokozatot átnevezték az „MTA doktorának”, illetve szintén a szovjet tudományos világból az 1950-es évek elején importált kandidátusi fokozat helyett bevezették az egész világon

ismert és elismert PhD-fokozatot.

Gyakorlatilag ezzel vette kezdetét a magyar tudomány desztalinizációja! Hangsúlyozzuk még egyszer, az MTA desztalinizációja nem a Kádár-diktatúra első éveiben – mondjuk 1957–58-ban – történt meg, hanem 1995–1996-ban!

Azt gondolom, a kandidátusi fokozat átalakítása nagyon fontos és helyes lépés volt, örülnünk kell, hogy megtörtént. Az már üröm az örömben, hogy számos elvtárs így vált a PhD-fokozat büszke birtokosává. Például így szerzett PhD-fokozatot a pécsi egyetem egykori főállású KISZ-titkára, sőt a 2010-es években az MTA doktora címet is elérte. Az pedig már az ízléstelenség határát súrolta, hogy nagydoktori védésén, a hivatalos opponensi vélemény ismertetése során kedélyesen emlegették tudományos szempontból semmittevással töltött KISZ-titkári éveit. Mindez történt az MTA falai között 2017-ben! Mi más ez, mint a velünk élő sztálinizmus?

De térjünk vissza egy pillanatra 1996-ba és hívjuk segítségül a biológiát! Mint már említettük,

aki akkor rendelkezett a sztálinista kandidátus fokozattal, annak átváltották PhD-vá – így azon kandidátusok nagy része, aki akkor 30-40 éves volt, napjainkban 60-70 éves. Ott ülnek az MTA falai között és magukat zseprivé feltolva kérdezik a társadalomtudományok baloldali diktatúrája felett. Ismét tegyünk fel egy költői kérdést: vajon ezek az emberek milyen szempontokat érvényesítenek, amikor az MTA doktora címről vagy az akadémikusi címről döntenek?

Tegyünk gyorsan hozzá: nem tekintünk minden egykori kandidátust kommunistának, vannak közöttük, nem is kevesen, komoly tudós emberek. Csakhogy a kommunisták, ahogy azt Sztálin elvtárs megmondta: „különös anyagból vannak gyúrva”, ami azt is jelenti, hogy valahogyan mindig megtalálják őket a zseprípotok. Napjainkban még mindig pénzt, kitüntetést, tudományos fokozatokat osztogatnak, persze a tudomány objektivitásának szent nevében. Mi más ez, mint a velünk élő sztálinizmus?

Így jelen írás végén térjünk vissza Schmidt Mária kijelentésére, amely szerint az MTA egy sztálinista szervezet. Most csak a személyi oldalt nézzük: a biológia megkerülhetetlen, a sztálinista „tudósok” 99 százaléka már a „kommunista mennyországban” lapozgatja Sztálin összes műveit. De mégis

tudunk mondani olyan akadémikust, aki 94 évesen a publicisztika mezején még küzd az Orbán-kormány ellen. Sőt, összegyűjtött írásait könyvként kiadják, ha holnap bemegyünk a könyvesboltba, meg is vásárolhatjuk. Mi más ez, mint a velünk élő sztálinizmus?

De az igazi baj nem ez, hanem az, hogy a sztálinisták gondosan kinevelték az utódjaikat. Szellemi értelemben vett unokáik, dédunokáik tovább viszik az eszméiket. Jól mutatja ezt, hogy az 1950-es évek Trianonnal kapcsolatos vulgármarxista álláspontja – amely szerint a békediktátumot megérdemeltük, illetve nem is járt olyan súlyos következményekkel a magyarságra nézve – napjainkban visszatért az MTA falai közé. Sőt van olyan tudós, aki tanulmányt szentelt annak, hogy Trianonnal a magyar állam jól járt, csak a Horthy-korszak alkalmatlan politikai elitje nem tudott élni ezzel a lehetőséggel. Ez az 1950-es évek pártbrosúráinak hangja. Ez a velünk élő sztálinizmus. Azaz Schmidt Máriának igaza van.

Gulyás László

A szerző történész, egyetemi tanár

www.magyar nemzet.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS

100 ÉVVEL TRIANON UTÁN

DVD

A trianoni gyalázatról tabumentesen

„Egy film amelyet minden
magyarnak látnia kell”

Ajánló